

PWYLLGOR LLYWODRAETHU AC ARCHWILIO

Cofnodion cyfarfod Hybrid a gynhaliwyd ar 23 Chwefror, 2026.

Mae'r Agenda ar [gael yma](#).

Mae recordiad y cyfarfod ar [gael yma](#).

Yn bresennol: N. Ireland (Is-gadeirydd yn y Gadair ac Aelod Lleyg); Y Cynghorwyr B. Dodd, E. Goodjohn, M.J. Hooper a J. Protheroe; ac M. Evans (Aelod Lleyg).

Hefyd yn bresennol: Y Cynghorwyr L. Burnett (Arweinydd Gweithredol ac Aelod Cabinet dros Berfformiad ac Adnoddau), W.A. Hennessy, G. John (Aelod Cabinet dros Hamdden, Chwaraeon a Lles), Dr. I.J. Johnson, E. Williams (Aelod Cabinet dros Gofal Cymdeithasol ac Iechyd) ac R. Hendicott (Sylwedwr – Pwyllgor Safonau).

666 CYHOEDDIAD –

Cyn cychwyn busnes y Pwyllgor, darllenodd y Swyddog Gwasanaethau Democrataidd a Chraffu y datganiad a ganlyn: "A gaf i atgoffa pawb sy'n bresennol y bydd y cyfarfod yn cael ei ffrydio'n fyw yn ogystal â'i recordio trwy'r rhyngwyd ac mae'r recordiad hwn wedi'i archifo i'w weld yn y dyfodol".

667 YMDDIHEURIADAU AM ABSENOLDEB–

Derbyniwyd y rhain gan G. Chapman (Cadeirydd ac Aelod Lleyg) a'r Cynghorydd G. Ball.

668 COFNODION –

PENDERFYNWYD – Y dylid cymeradwyo cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 15 Rhagfyr, 2025 fel cofnod cywir.

669 DATGANIADAU BUDDIANT –

Ni dderbyniwyd unrhyw ddatganiadau buddiant.

670 CYNGOR BRO MORGANWG: BALANSAU YSGOLION (CYF) –

Cyflwynwyd y cyfeiriad gan y Cabinet ar 18fed Rhagfyr, 2025 fel y'i cynhwyswyd yn yr agenda gan y Cyfarwyddwr Dysgu a Sgiliau ar y cyd â'r Cyfarwyddwr Adnoddau Corfforaethol a'r Cyfarwyddwr Amgylchedd a Thai (yn gweithredu dan gochl eu swydd barhaol fel Pennaeth Strategaeth, Dysgu Cymunedol ac Adnoddau).

Nodwyd bod Archwilio Cymru wedi adolygu trefniadau'r Cyngor ar gyfer rheoli diffygion cyllideb ysgolion.

Y prif ganfyddiadau oedd nad oedd chwarter yr ysgolion mewn diffyg wedi cyflwyno cynlluniau adfer gofynnol. Er gwaethaf camau gweithredu gan y Cyngor, nid oedd gorwariant ysgolion yn lleihau'n ddigonol. Nodwyd bod diffygion mewn adrodd ar risg a oedd yn cyfyngu ar oruchwyliaeth effeithiol gan graffu a'r cabinet.

Roedd Archwilio Cymru wedi nodi tri argymhelliad:

- Cryfhau goruchwyliaeth a gosod cerrig milltir realistig;
- Sicrhau bod pob ysgol yn cyflwyno cynlluniau adfer cadarn ac yn egluro meini prawf ymyrraeth;
- Dysgu gan Awdurdodau Lleol eraill a chymhwyso camau gweithredu ychwanegol i gefnogi gwelliant.

Roedd y Cyngor wedi datblygu Cynllun Gweithredu i fynd i'r afael â'r tri argymhelliad.

Rhoddodd Cyfarwyddwr yr Amgylchedd a Thai ddiweddariad ar y gwaith a wnaed ers cyhoeddi adroddiad blaenorol ym mis Tachwedd, gan ganolbwyntio ar gefnogi ysgolion sy'n wynebu pwysau ariannol a gweithredol. Roedd y gweithgaredd yn cwmpasu sawl maes allweddol:

1. Caffael ac Effeithlonrwydd Gweithredol - Ar hyn o bryd roedd ysgolion yn gweithredu'n annibynnol, a oedd wedi arwain at aneffeithlonrwydd. Roedd cydlynu caffael canolog eisoes wedi nodi'r potensial ar gyfer cannoedd o filoedd o bunnoedd o arbedion ac roedd rhai ysgolion wedi cael eu prynu yn ôl i wasanaethau'r Cyngor i leihau costau ymhellach.
2. Cymorth Ychwanegol i Ysgolion - Mae cymorth ymgynghori wedi'i ddarparu i helpu ysgolion i adolygu, cyflwyno'r cwricwlwm, penderfyniadau arweinyddiaeth ac effaith addysgu a dysgu. Roedd arfer gorau yn cael ei rannu rhwng ysgolion gyda chyd-destun tebyg ac roedd dadansoddiad ychwanegol o gymarebau staffio, strwythurau CAD, a dylunio cwricwlwm.
3. Rhagolygon a Goruchwyllo Ariannol - Roedd rhagolygon ariannol pum mlynedd wedi'u creu ar gyfer pob ysgol, gan gydnabod ansicrwydd cynyddol ymhellach i'r dyfodol. Cynhaliwyd cyfarfodydd gydag ysgolion a nodwyd fel allanol ystadegol, y rhai y mae eu sefyllfa ariannol yn wahanol iawn i ysgolion tebyg yn lleol ac yn genedlaethol. Roedd y cymorth yn cynnwys: Partneriaid busnes AD, swyddogion cyllid a thimau trawsnewid Canolog. Gofynnwyd i ysgolion adolygu ac ailgyflwyno cynlluniau adfer sawl gwaith.
4. Meithrin Gallu a Rhwydweithiau - Sefydlwyd Rhwydwaith Rheolwyr Busnes i gryfhau gallu gweithredol. Roedd cyfarfodydd gydag ysgolion wedi bod yn parhau ers tua 12 mis, gan ddarparu cefnogaeth barhaus.
5. Gwaith Strategol Hirdymor - Nod cydweithio â'r Sefydliad Gwaddol Addysg (SGA) oedd mynd i'r afael â materion cyfnod cynnar fel heriau ymddygiad a darllen, a allai gynyddu'r gost dros amser. Roedd Rhaglen Partneriaeth Gwella Ysgolion wedi'i sefydlu gyda phenaethiaid i gryfhau capasiti a chydlynu gwaith gwella.
6. Adolygiadau Fformiwla Ariannu - Mae adolygiad o'r fformiwla ariannu ysgolion prif ffrwd wedi'i gwblhau i sicrhau tegwch a thryloywder, er na fyddai hynny'n

cynyddu cyfanswm y cyllid. Mewn ymateb i ofynion cynyddol Anghenion Dysgu Ychwanegol (ADY), roedd adolygiad ar wahân ar y gweill ar gyfer y fformiwla cyllido ysgolion arbennig.

7. Monitro Parhaus - Cynnydd yn cael ei adolygu'n rheolaidd gan Dîm Arweinyddiaeth Strategol y Cyngor.

Holodd y Cynghorydd E. Goodjohn hynny mewn perthynas â thymor hwy a pha wersi a ddysgwyd a sut y byddai'r Pwyllgor yn sicr bod risgiau tebyg posibl yn cael eu nodi'n gynharach. Mewn ymateb, tynnodd Cyfarwyddwr yr Amgylchedd a Thai sylw at yr allwedd fyddai adeiladu ar waith gyda'r Sefydliad Gwaddol Addysg (SGA) a'r Rhaglen Partneriaeth Gwella Ysgolion i ganolbwyntio ar nodi materion yn gynnar i'w hatal rhag cynyddu. Roedd rhai heriau sylweddol yn y Cwricwlwm a oedd yn mynd y tu hwnt i ystyriaethau ariannol ac a oedd yn effeithio ar sut roedd plant yn cael eu haddysgu, felly byddai pwyslais yn cael ei roi ar fuddsoddi yn yr hyn a weithiodd a hyrwyddo dysgu a rennir rhwng ysgolion. Byddai gwella cymorth i ysgolion hefyd yn bwysig, fel bod ysgolion yn cael gwell mynediad at adnoddau dynol, cyllid, a gwasanaethau cymorth eraill yn gynnar. Yn ogystal, byddai'r pwysau cynyddol ar ddarpariaeth ADY yn ystyriaeth fawr.

Cyfeiriodd y Cynghorydd E. Goodjohn at baragraff 23 o adroddiad Archwilio Cymru a gofynnodd beth fyddai'n helpu'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio i asesu effeithiolrwydd trefniadau'r Cyngor ar gyfer goruchwyllo a rheoli risg. Esboniodd y Cyfarwyddwr Adnoddau Corfforaethol y byddai unrhyw risgiau posibl a nodwyd yn cael eu hymgorffori yng Nghynllun Cyfarwyddiaeth Blynnyddol y Gyfarwyddiaeth, gyda gwaith yn mynd rhagddo i asesu pa risgiau ddylai ymddangos ar y gofrestr yn ogystal ag unrhyw risgiau y dylid eu cynyddu i'r lefel gorfforaethol. Byddai hynny'n rhan o'r hunanasesiad blynnyddol a fyddai'n cael ei adrodd i'r Pwyllgor. Byddai gwybodaeth sy'n ymwneud â materion a risg bosibl yn cael ei adrodd i'r Aelodau mewn amrywiaeth o ffyrdd, er enghraifft drwy fonitro'r Gyllideb Refeniw, ond gallai fod rhywfaint o oedi o ran amserlennu cyfarfodydd y Pwyllgor. Nid oedd hynny'n golygu nad oedd y gwaith yn mynd rhagddo, gyda diweddariadau rheolaidd yn cael eu hadrodd i'r Tîm Arweinyddiaeth Strategol a fyddai'n cynnwys sganio'r gorwel a fyddai'n cael ei adrodd i'r Pwyllgor.

Cwestiynodd M. Evans amseriad y diffygion a'r arbedion cyllideb o 1% ar gyfer y flwyddyn flaenorol ac a oedd unrhyw wersi a ddysgwyd o'r ddau ryngweithio hynny. Dywedodd y Cyfarwyddwr Adnoddau Corfforaethol mai un o'r prif agweddau ar y pryd oedd y pwysau sylweddol ar gyllideb y Cyngor, a gwario hanner ohono ar addysg. Roedd angen cadw llygad agos ar lefel gwariant ysgolion, ond ni allent fod yn imiwn i bwysau a brofwyd gan adrannau eraill y Cyngor. Amrywiad oedd y prif faes dealltwriaeth gan fod rhai ysgolion yn profi amrywiadau o ysgolion tebyg eraill ac roedd dysgu o ran sut roedd arbedion mewn ysgolion yn cael eu hystyried. Roedd gwers hefyd i'w hystyried o ran y rhyngweithio rhwng ysgolion a'r Cyngor, a gryfhawyd trwy ddeialog agored yn rheolaidd.

Cwestiynodd yr Is-gadeirydd, N. Ireland, a oedd materion eraill o fewn y risgiau a oedd angen ystyried yn fanylach. Mewn ymateb, tynnodd y Cyfarwyddwr Adnoddau Corfforaethol sylw at y ffaith bod balansau ysgolion yn risg allweddol o fewn cynaliadwyedd ariannol, a byddai'n edrych ar risgiau eraill i nodi a oedd elfennau penodol y dylid eu hystyried ar wahân.

Wedi hynny fe'i

PENDERFYNWYD – Y dylid cymeradwyo a chadarnhau camau gweithredu arfaethedig y Cyngor (Atodiadau B ac C i'r adroddiad) a'r argymhellion cysylltiedig.

Rheswm dros y penderfyniad

Gan ystyried cynnwys y cyfeiriad / adroddiad a'r trafodaethau yn y cyfarfod.

671 CWYNION CORFFORAETHOL – CEFNOGI GWELLA GWASANAETHAU (CAC) –

Edrychodd adolygiad Archwilio Cymru o Gwynion Corfforaethol ar ddull y Cyngor o ymdrin â chwynion. Ystyriodd yr archwiliad hwn i ba raddau y cyfrannodd prosesau cwynion y Cyngor tuag at gyflawni ei amcanion lles, sicrhau gwerth am arian a bodloni blaenoriaethau corfforaethol. Mae Atodiad A i'r adroddiad yn nodi cwmpas archwilio manwl a chanfyddiadau allweddol yr adolygiad.

Cynhaliwyd yr adolygiad i helpu i gyflawni dyletswyddau'r Archwilydd Cyffredinol, yn benodol rhaglen o astudiaethau gwerth am arian gyda'r nod o wella economi, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd cyrff cyhoeddus yng Nghymru fel sy'n ofynnol gan Adran 41 o Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004.

Pwrpas yr archwiliad hwn oedd sicrhau y cyhoedd, swyddogion y Cyngor a'r Aelodau bod gan y Cyngor fesurau priodol ar waith i ddelio â chwynion.

Daeth Archwilio Cymru i'r casgliad:

“Mae'r Cyngor wedi diweddarau ei bolisi cwynion, ond mae diffygion i gefnogi ei weithredu, ac nid yw'n cael ei gefnogi gan Asesiad Effaith Cydraddoldeb.

Er bod llawer o gwynion i'r Ombwdsmon yn ymwneud â threfniadau cwynion y Cyngor, nid yw'r Cyngor wedi newid yn sylfaenol sut mae'n ymdrin â chwynion.

Nid yw cwynion bob amser yn cael eu hymateb mewn modd amserol ac mae rhai gwendidau yn system gwynion y Cyngor.

Mae cyfleoedd i wella hyfforddiant a goruchwyllo trefniadau cwynion.”

Gwnaed pedwar argymhelliad mewn perthynas â'r adolygiad a fanylwyd yn Atodiad A i'r adroddiad. Roedd y rhain yn canolbwyntio ar ddatblygu polisi cwynion y Cyngor ymhellach, gwella ymarferoldeb ei system TG ar gyfer ymdrin â chwynion, gwella hyfforddiant a monitro staff a dysgu o gwynion.

Mewn ymateb i'r argymhellion, roedd y Cyfarwyddwr Adnoddau Corfforaethol a Phennaeth y Gwasanaethau Cyfreithiol a Democrataidd a'r Swyddog Gweithredol

Cysylltiadau Cwsmeriaid wedi datblygu cynllun gweithredu a fyddai'n cael ei symud ymlaen gan y Cyngor. Roedd hyn wedi'i atodi yn Atodiad B i'r adroddiad.

Yn unol â threfniadau monitro perfformiad y Cyngor, byddai'r cynnydd yn erbyn meysydd gwella rheoleiddiol yn cael ei fonitro drwy Draciwr Insight y Bwrdd Mewnwelediad Strategol. Byddai'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio yn parhau i gael gwybod am gynnydd yn erbyn meysydd gwella rheoleiddiol y Cyngor trwy ddiweddariadau rheolaidd ar gynnydd rheoleiddiol, gyda'r Cabinet yn cael goruchwyliaeth derfynol. Byddai'r cynnydd hefyd yn cael ei fonitro gan Archwilio Cymru fel rhan o raglen waith archwilio flynyddol y Cyngor.

Gofynnwyd i Aelodau'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ystyried cynnwys yr adroddiad atodedig (Atodiad A), ac ymateb y Cyngor (ar ffurf cynllun gweithredu – Atodiad B) gydag unrhyw argymhellion / sylwadau'n cael eu cyfeirio at y Cabinet iddo eu hystyried a chymeradwyo'r camau arfaethedig i fynd i'r afael â'r argymhellion.

Gofynnodd y Cyngorydd E. Goodjohn sut roedd y Cyngor yn cryfhau'r broses o amgylch meysydd gwasanaeth sy'n ymateb i gwynion corfforaethol ac ar ba bwynt y mae angen i'r Cyngor roi mwy o adnoddau i'r system i sicrhau bod cwynion yn cael eu trin mewn modd amserol. Mewn ymateb, dywedodd y Cyfarwyddwr Adnoddau Corfforaethol, o ran cryfhau'r broses, fod y Tîm Arweinyddiaeth Strategol a'r Penaethiaid Gwasanaethau wedi cael trafodaeth yn ddiweddar ar adroddiad Archwilio Cymru a rhan allweddol o hynny oedd deall beth oedd yn achosi'r cwynion hynny. O'r drafodaeth honno symudodd ystyriaeth ar adnoddau ac amlygwyd bod prydlondeb ymateb weithiau'n broblem, ond roedd deall y rhesymau dros gwynion yn allweddol fel y gallai'r Cyngor ymateb a allai olygu diwygio polisiau neu arferion yn hytrach na chynyddu adnoddau.

Cyfeiriodd N. Ireland (Is-gadeirydd) at Argymhelliad (3) a hyfforddiant ar gyfer trinwyr cwynion a gofynnodd am ragor o wybodaeth am y dyddiad targed gweithredu. Eglurodd y Cyfarwyddwr Adnoddau Corfforaethol fod nifer eithaf mawr o staff felly roedd y Cyngor eisiau sicrhau bod ganddo ddigon o amser i estyn allan at yr holl drin cwynion tra'n sicrhau bod prosesau a newidiadau newydd hefyd yn cael eu cynnwys yn rhan o'r hyfforddiant parhaus.

Gan nad oedd unrhyw ymholiadau na sylwadau pellach, y Pwyllgor

PENDERFYNWYD –

(1) Y dylid canfyddiadau adolygiad Archwilio Cymru o'r Cwynion Corfforaethol (Atodiad A i'r adroddiad), a'r ymateb i ganfyddiadau'r adolygiad ac argymhellion Archwilio Cymru (Atodiad B i'r adroddiad) yn cael eu cymeradwyo.

(2) Y dylid yr adroddiad yn cael ei gyfeirio at y Cabinet i'w goruchwyllo a'u cymeradwyo o gamau gweithredu arfaethedig y Cyngor (Atodiad B i'r adroddiad) ac i fynd i'r afael â'r argymhellion.

Rheswm dros y penderfyniadau

(1&2) Gan ystyried cynnwys yr adroddiad a'r trafodaethau yn y cyfarfod.

672 ADRODDIAD BLYNYDDOL CWYNIION CORFFORAETHOL (CAC) –

Roedd y Cyngor wedi mabwysiadu Polisi Cwynion a Phryderon Corfforaethol Enghreifftiol Llywodraeth Cymru ym mis Gorffennaf 2013. Roedd achwynwyr a oedd yn parhau'n anffodlon ar ôl Camau 1 a 2 y Polisi yn gallu cyfeirio eu cwyn at Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru (OGCC).

Trosglwyddodd y gwaith o gofnodi a rheoli Cwynion a Chanmoliaeth o Oracle CRM i blatfform GovService Granicus ym mis Awst 2022. Roedd y rhain yn eithrio cwynion Gwasanaethau Cymdeithasol yr ymchwiliwyd iddynt o dan Reoliadau Gweithdrefn Gwyno Gwasanaethau Cymdeithasol (Cymru) 2014 a Rheoliadau Gweithdrefn Sylwadau (Cymru) 2014 ac a gofnodwyd ar wahân.

Ym mis Rhagfyr 2025 trosglwyddwyd y cyfrifoldeb am reoli cwynion corfforaethol yn strategol gan gynnwys rheoli'r Pryderon a Chwynion Corfforaethol ac adrodd ar berfformiad, o Gysylltiadau â Chwsmeriaid i'r Tîm Llywodraethu Gwybodaeth o fewn Gwasanaethau Cyfreithiol a Democrataidd. Daeth hyn â thrin cwynion, Rhyddid Gwybodaeth a llywodraethu data i mewn i un maes gyda sgiliau a phrosesau wedi'u halinio, gan gefnogi gwydnwch sefydliad a gwell goruchwyliaeth yng nghyd-destun nifer cynyddol o geisiadau Cwynion a Rhyddid Gwybodaeth a oedd wedi rhoi pwysau parhaus ar bob tîm. Fel rhan o'r ad-drefnu hwn, crëwyd rôl Dirprwy Swyddog Diogelu Data newydd. Byddai'r swydd hon yn sicrhau parhad y gwasanaeth pryd bynnag nad oedd y Swyddog Diogelu Data ar gael, gan gryfhau gallu'r Cyngor i gyflawni cyfrifoldebau statudol a chynnal gwasanaeth cyson i breswylwyr a chydweithwyr. Ym mis Mehefin 2025, cynhaliodd Archwilio Cymru adolygiad o brosesau Cwynion Corfforaethol y Cyngor i sicrhau bod mesurau priodol ar waith i ymdrin â chwynion preswylwyr yn effeithiol. Nododd yr adolygiad fod y Cyngor wedi cymryd camau i wella trefniadau cwynion. Nodwyd pedwar maes blaenoriaeth, y gellid eu cryfhau - datblygu a hyrwyddo'r polisi newydd ymhellach, gwella ymarferoldeb digidol, hyfforddiant staff a gwell monitro a dysgu o gwynion. Roedd y pedwar maes blaenoriaeth hyn wedi'u hymgorffori yn y Cynllun Cyfarwyddiaeth Adnoddau Corfforaethol.

Cyflwynwyd adroddiad Archwilio Cymru i'r Tîm Arweinyddiaeth Strategol ym mis Rhagfyr 2025. Mewn ymateb i'r materion a godwyd ac fel rhan o ymateb cychwynnol y Cyngor, cynhaliwyd gweithdy gyda'r Tîm Arweinyddiaeth Strategol a'r Penaethiaid Gwasanaeth ar 3 Chwefror i ystyried sut y gellid defnyddio cwynion yn gadarnhaol i wella gwasanaethau, lleihau'r galw yn y dyfodol, gwneud gwell defnydd o adnoddau a darparu canlyniadau gwell i breswylwyr. Adroddwyd canlyniad yr adolygiad hwn ar wahân ar yr agenda hon, a byddai ystyriaethau'r Pwyllgor yn cael eu hanfon ymlaen i'r Cabinet.

Roedd gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru rôl i sicrhau atebolrwydd a gwella ansawdd y gwasanaeth gan fynd i'r afael â chwynion gan unigolion a oedd yn teimlo eu bod wedi cael eu trin yn annheg neu wedi derbyn

gwasanaeth gwael gan awdurdodau cyhoeddus. Ceisiodd ddatrys cwynion trwy ymchwilio a chyfryngu, gan hyrwyddo tryloywder a helpu i gynnal hawliau dinasyddion.

Cynhyrchodd Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru lythyr blynyddol a oedd yn crynhoi'r gwaith yr oeddent wedi'i wneud ledled Cymru ac mewn perthynas â sefydliadau penodol.

Mae Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) (2021) yn ei gwneud yn ofynnol i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio adolygu ac asesu gallu'r Awdurdod i ymdrin â chwynion yn effeithiol a gwneud adroddiadau ac argymhellion mewn perthynas â gallu'r Awdurdod i ymdrin â chwynion yn effeithiol. Roedd y darpariaethau hyn yn Rhan 6 o'r ddeddfwriaeth a oedd yn ymwneud â Pherfformiad a Llywodraethu Prif Gyngorau a Dyletswydd Prif Gyngorau i adolygu eu perfformiad.

Gwnaeth OGCC dderbyn 64 cwyn yn ymwneud â'r Cyngor yn ystod y cyfnod. Roedd hyn yn ostyngiad sylweddol o uchafswm o 77 yn 2023/24. Cyfradd cwynion Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru y Cyngor oedd 0.48 fesul 1000 o drigolion, a oedd yn cymharu'n dda â chyfartaledd Awdurdodau Lleol Cymru o 0.45.

Ni aeth unrhyw gwynion i ymchwiliad; gostyngodd y cwynion a ddatryswyd trwy Ddatrysiad Cynnar i 11 o 15 y flwyddyn flaenorol. Atodwyd Llythyr Blynyddol llawn OGCC (2024/25) yn Atodiad B yr adroddiad.

Er gwaethaf cyfeintiau cynyddol, dangosodd dangosyddion perfformiad gryfderau pwysig. Roedd cyfran y cwynion sy'n cynyddu i Gam 2 wedi gostwng yn sylweddol i 4.7%, sy'n awgrymu gwell datrysiad cyfnod cynnar.

Parhaodd y Cyngor i wynebu pwysau parhaus ar wasanaethau rheng flaen, a adlewyrchir mewn cynnydd pellach mewn cwynion corfforaethol yn ystod 2024/25. Cofnodwyd cyfanswm o 944 o gwynion, yr uchaf hyd yma a chynnydd o 7% ar y flwyddyn flaenorol. Er bod mwy o ddefnydd o sianeli digidol wedi ei gwneud hi'n haws i drigolion gysylltu â'r Cyngor, dangosodd data perfformiad nad oedd y Cyngor yn bodloni'r disgwyliadau ynghylch amseroldeb, dibynadwyedd a chyfathrebu yn gyson.

Atgyfnerthodd dadansoddiad o wybodaeth gwynion a fewnbynnydd yn uniongyrchol gan achwynwyr yn ystod 2024/25 y themâu hyn. Roedd dros hanner yr holl gwynion (51.6%) yn ymwneud ag oedi neu wasanaethau nad oeddent yn cael eu darparu yn ôl y disgwyl, ac roedd 17.5% arall yn tynnu sylw at broblemau gyda chyfathrebu a hygyrchedd. Dywedodd llawer o drigolion nad oeddent yn cael eu hysbysu am gynnydd, yn enwedig pan ddigwyddodd oedi. Mae'r mewnwelediadau hyn yn tanlinellu'r angen am fwy o gyfathrebu rhagweithiol ac adolygiad clir o a yw'r safonau gwasanaeth presennol yn parhau i fod yn gyraeddadwy o fewn adnoddau presennol.

Cadarnhaodd meincnodi cenedlaethol gan ddefnyddio'r Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru duedd i fyny ehangach. Rhwng 2021/22 a 2024/25, cynyddodd cwynion i Gyngorau Cymru gan 67%. Roedd y Fro wedi gweld cynnydd sydyn, o 3.17 i 9.99 o gwynion fesul 1,000 o drigolion, gan symud y Cyngor o'r 11fed gyfradd i'r 4edd uchaf yng Nghymru. Roedd y newid hwn yn

adlewyrchu pwysau gweithredol a gwelededd cynyddol materion a godwyd gan drigolion.

Roedd ymateboldeb yn parhau i fod yn faes i'w wella. Dim ond 45% o'r cwynion a gafodd eu datrys o fewn amserlenni targed mewnol; fodd bynnag, dangosodd data Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru fod 97.72% o achosion wedi'u cwblhau o fewn tri mis, yn unol â chyfartaledd Awdurdod Lleol Cymru. Dangosodd hyn, er bod angen sylw penodol ar amseroldeb cyfnod cynnar, roedd ansawdd a thegwch cyffredinol yr ymchwiliadau yn parhau i fod yn gadarn.

Ochr yn ochr â'r tueddiadau hyn, parhaodd y Cyngor i reoli ymddygiad annerbyniol yn briodol. Ers mabwysiadu'r Polisi ar Weithredoedd Annerbyniol gan Ddinasyddion (2022), roedd wedi cael ei gymhwyso i un dinesydd yn 2024/2025.

Gyda'i gilydd, tynnodd y canfyddiadau hyn sylw at flaenoriaethau clir ar gyfer gweithredu: cryfhau gwydnwch gwasanaethau, gwella dibynadwyedd a phrydlondeb darparu gwasanaethau, a gwella cyfathrebu â thrigolion. Byddai mynd i'r afael â'r meysydd hyn yn helpu i leihau cyswllt ailadroddus, gwella hyder cwsmeriaid, a chefnogi timau i ddarparu safon fwy cyson o wasanaeth ar draws y sefydliad.

Dywedodd M. Evans fod cwynion yn brif ffynhonnell wybodaeth i'w gwella, a gofynnodd a oedd ffordd i ddal rhagor o fanylion am y materion a godwyd. Mewn ymateb, dywedodd y Rheolwr Gweithredol fod gwybodaeth amser real ar gael i reolwyr trwy ddangosfwrdd fel y gallent asesu cwynion yn fwy effeithiol. Cyfarfu Tîm Arweinyddiaeth Strategol y Cyngor bob chwarter hefyd i edrych ar yr hyn oedd yn gyrru cwynion ac i godi tueddiadau yn gynt na'r hyn a oedd ar gael o'r blaen.

Nododd N. Ireland fod hyn yn bodloni disgwyliadau cwsmeriaid yn hytrach na gwella gwasanaeth a gofynnodd a oedd unrhyw ddysgu o'r dull a gymerwyd gan y Gwasanaethau Cymdeithasol y gellid ei rannu ag adrannau eraill y Cyngor. Yn ogystal, hyfforddiant i staff oedd un o'r elfennau mwyaf felly i ba raddau neu lefel oedd yr hyfforddiant. Amlinellodd y Rheolwr Gweithredol fod trafodaeth gynhyrchiol wedi bod yn ddiweddar gyda'r Tîm Arweinyddiaeth Strategol a Phenaethiaid Gwasanaethau'r dull Gwasanaethau Cymdeithasol ar gyfer dysgu o gwynion, a chytunwyd ar gyfer mabwysiadu hynny ymhellach. O ran hyfforddiant, er nad oedd manylion y math o hyfforddiant a ddefnyddiwyd wedi'u cipio, gallai hyfforddiant gynnwys sgwrs anffurfiol, hyfforddiant ffurfiol neu ar ryw adeg gynnwys y weithdrefn gallu neu ddisgyblu, yn dibynnu ar yr amgylchiadau.

Wedi hynny, cafodd ei

PENDERFYNWYD –

(1) Y dylid cynnwys yr adroddiad ac Atodiad A i'r adroddiad (Adroddiad Blynyddol ar Gwynion a Chanmoliaeth) yn cael ei nodi.

(2) Y dylid y Pwyllgor yn parhau i dderbyn diweddariad blynyddol mewn perthynas â Chwynion a Chanmoliaeth Corfforaethol.

(3) Y dylid yr adroddiad a sylwadau'r Pwyllgor yn cael eu cyfeirio at y Cabinet i'w hystyried, gan gynnwys:

- Teimlai'r Pwyllgor ei bod yn bwysig i'r Cyngor ystyried y gwersi a ddysgwyd o'r prosesau cwynion a gwella gwasanaethau (gan gynnwys enghreifftiau o wella gwasanaethau o adrannau perthnasol fel y Gwasanaethau Cymdeithasol), a sicrhau bod y dysgu a'r canfyddiadau perthnasol yn cael eu datblygu o ran hyfforddiant staff pellach, rhannu gwybodaeth ar draws adrannau'r Cyngor, ac ati.

Rhesymau dros benderfyniadau

(1&2) Gan ystyried cynnwys yr adroddiad a'r trafodaethau yn y cyfarfod.

(3) Er mwyn i'r Cabinet gael gwybod am yr adroddiad a'r sylwadau a wnaed gan y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ac ymateb i Lythyr Blynyddol Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru.

673 GWERSI A DDYSGWYD – CAU CYFRIFON (CAC) –

Cyflwynwyd y Datganiad Cyfrifon drafft a'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol i Archwilio Cymru ar 30 Mehefin. Roedd hyn yn cyrraedd y dyddiad cau y cytunwyd arno'n lleol gan Archwilio Cymru, ond serch hynny roedd y Cyngor wedi cyhoeddi hysbysiad cyhoeddi hwyr.

Cwblhawyd yr archwiliad allanol o'r Datganiad Cyfrifon ac adroddwyd arno i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ar 20 Tachwedd. Oherwydd trefniadau cyfansoddiadol y Cyngor, cyfeiriwyd hyn at y Cyngor i'w gymeradwyo ym mis Rhagfyr 2025 ac yna fe'i cymeradwywyd gan yr Archwilydd Cyffredinol.

Cadarnhaodd adroddiad Archwiliad Cyfrifon Archwilio Cymru adroddiad archwilio diamod. Roedd yr adroddiad yn cynnwys atodiadau a oedd yn nodi'r gwelliannau archwilio ac yn amlinellu y byddai adroddiad pellach yn cael ei gyflwyno gan Archwilio Cymru yn nodi'r argymhellion a wnaed yn dilyn archwiliad cyfrifon 2024/25; roedd yr adroddiad hwn wedi'i gynnwys yn Atodiad A i'r adroddiad.

Mae'r argymhellion a wnaed gan Archwilio Cymru wedi'u nodi isod:

1. Dylai'r Cyngor ddatblygu a gweithredu proses glir ar gyfer adolygu a chymeradwyo cyfnodolion cyfrifyddu;
2. Wrth baratoi'r cyfrifon, dylai'r Cyngor bob amser ymgymryd a dogfennu adolygiad o'i werth ased net net ar 31 Mawrth;
3. Argymhellion Partïon Cysylltiedig:
 - a cryfhau'r broses ar gyfer adolygu'r llyfr cyfrifon ariannol wrth ystyried datganiadau o fuddiant, fel bod y datgeliadau a gyflwynir i'w harchwilio yn gywir ac yn gyflawn
 - b ar gyfer pob uwch swyddog a chynghorydd sy'n gadael y Cyngor, sicrhau eu bod yn darparu datganiad o fuddiant cyfredol cyn eu gadael wedi'i gynllunio; ac

- c sicrhau bod datganiadau o fuddiant yn cael eu derbyn ar ddiwedd y flwyddyn ariannol ar gyfer holl uwch swyddogion Big fresh Catering Company Ltd (neu pan fyddant yn gadael y Cwmni).
- 4. Ar ddiwedd y flwyddyn ariannol dylai'r Cyngor gynhyrchu a chadw ei adroddiadau treth gyngor ar gyfer y flwyddyn.

Ar ôl cwblhau archwiliad 2024/25, roedd y Cyngor wedi cynnal adolygiad mewnol o broses 2024/25 a chyfarfod ar y cyd ag Archwilio Cymru ac roedd nifer o gamau gweithredu wedi'u nodi yn yr adroddiad yn dilyn y cyfarfodydd hyn.

Ynghlwm yn Atodiad B i'r adroddiad roedd y Crynodeb Archwilio Blynyddol a oedd yn nodi crynodeb o waith Archwilio Cymru ar draws archwiliadau ariannol a pherfformiad yn ystod y flwyddyn.

Cyfeiriodd M. Evans at Argymhelliad 1 a'r cynnig ar gyfer llofnodi cyfnodolion, gan nodi y byddai'n fuddiol cynnwys pob cyfnodolyn o safbwynt risg, hyd yn oed pe bai hynny'n cael ei wneud fel rhan o adolygiad sampl. Mewn ymateb, dywedodd y Prif Gyfrifydd fod amrywiaeth o grwpiau staff yn edrych ar y rhain o ran monitro, gan gynnwys staff y Gyfarwyddiaeth a staff ariannol, felly ystyriwyd bod mwy o risg o amgylch y cyfnodolion lefel uchel. Byddai adolygiad gan gymheiriaid yn ymgymieriad yn y dyfodol ar sail fwy cyffredinol, ond byddai'r dull llawn yn cael ei adolygu'n rheolaidd.

Wedi hynny, y Pwyllgor

PENDERFYNWYD –

- (1) Y dylid y gwersi a ddysgwyd a'r camau gweithredu cysylltiedig a nodir yn yr adroddiad yn cael eu nodi.
- (2) Y dylid yr argymhellion a'r ymateb rheoli arfaethedig a nodir yn Atodiad A i'r adroddiad yn cael eu cytuno a'u nodi.
- (3) Y dylid cynnwys Crynodeb yr Archwiliad Blynyddol sydd ynghlwm yn Atodiad B i'r adroddiad yn cael ei nodi.
- (4) Y dylid y Pwyllgor yn gofyn am ailystyried y cymeradwyaethau cyfnodolion a mabwysiadu dull mwy seiliedig ar risg, yn amodol ar pryd y byddai adnoddau ar gael i wneud hynny.

Rhesymau dros benderfyniadau

- (1-3) Gan ystyried cynnwys yr adroddiad a'r trafodaethau yn y cyfarfod.
- (4) Er mwyn sicrhau bod y Cyngor yn adolygu ac yn mabwysiadu dull mwy seiliedig ar risg o gymeradwyo cyfnodolion, yn amodol ar pryd y caniateir capasiti / adnoddau gwasanaeth.

674 STRATEGAETH RHEOLI A BUDDSODDI'R TRYSORLYS 2026/27 A
DIWEDDARIAD AR GYFER 2025/26 (CAC) –

Rhoddodd yr adroddiad interim ddiweddariad ar weithrediadau Rheoli Trysorlys y Cyngor ar gyfer y cyfnod rhwng 1 Ebrill a 31 Rhagfyr 2025 gyda dangosyddion materion ariannol a thrysorlys wedi'u diweddarw wedi'u nodi yn Atodiad 1 gan gynnwys amcangyfrifon ar gyfer rhwymedigaethau hirdymor eraill fel rhan o safon brydlesu IFRS16. Amlinellodd yr adroddiad hefyd Strategaeth Fuddsoddi, Isafswm Darpariaeth Refeniw Blynnyddol a Rheoli Trysorlys 2026/27 arfaethedig wedi'i nodi yn Atodiad 2.

Roedd yr holl weithgareddau a gynhaliwyd yn 2025/26 yn unol â strategaeth gymeradwy'r Cyngor ar Reoli Trysorlys.

O ran newidiadau technegol, gweithredwyd IFRS16, sef y safon gyfrifyddu a ddaeth â'r asedau a'r rhwymedigaethau sy'n gysylltiedig ag asedau prydles y Cyngor i'r fantolen, ar 1 Ebrill, 2024. Parhaodd hyn i gael ei ymgorffori yn y dangosyddion perfformiad ar gyfer 2025/26 a Strategaeth Rheoli'r Trysorlys, Darpariaeth Refeniw Lleiaf a Buddsoddi 2026/27.

Dangosodd y strategaeth a'r sefyllfa fenthyg gyfanswm benthyg allanol ar 31 Rhagfyr 2025 o £178.872m ar gyfradd gyfartalog o 4.35%.

Benthycwyd arian allanol newydd gwerth cyfanswm o £11.000m gan y Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus (BBGC) yn ystod 9 mis cyntaf 2025/26, £5.000m ar gyfradd o 4.68% a ddefnyddiodd y gyfradd prosiect arbennig ar gyfer cynlluniau'r Cyfrif Refeniw Tai a'r £6.000m a oedd yn weddill ar gyfradd sicrwydd o 4.56%.

Benthycwyd £3.5m ychwanegol gan Awdurdod Lleol ar gyfradd llog o 4.30% am gyfnod o flwyddyn.

O ran strategaeth a sefyllfa fuddsoddi, buddsoddodd y Cyngor gyda'r Cyfleuster Adneuo Rheoli Dyledion, Awdurdodau Lleol, Cronfeydd Marchnad Arian a Chyfrifon Galw Lloyds Bank. Cyfanswm y buddsoddiadau ar 31 Rhagfyr 2025 oedd £51.650m ar gyfradd gyfartalog o 4.15% dros y cyfnod o naw mis.

Ar gyfer Strategaeth Rheoli Trysorlys 2025/26, roedd angen i'r Cyngor sicrhau y cydymffurfiwyd â'r Cod Materion Ariannol, a ddatblygwyd ac a ysgrifennwyd gan Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifeg (CIPFA) fel cod ymarfer proffesiynol, a ddiweddarwyd diwethaf ym mis Rhagfyr 2021. Er mwyn dangos bod y Cyngor wedi cyflawni'r amcanion hyn, wrth baratoi'r strategaeth flynyddol, nododd y Cod restr o ddangosyddion Materion Ariannol a Thrysorlys y dylid eu cyfrifo ynghyd â ffactorau eraill yr oedd angen eu hystyried. Roedd y dangosyddion hyn yng nghorff y Strategaeth a nodwyd yn Atodiad 2.

Roedd gan y Cyngor hefyd ofyniad cyfreithiol i gydymffurfio â Chanllawiau Llywodraeth Cymru ar Fuddsoddiadau ac roedd wedi ystyried y canllawiau hyn wrth ddatblygu'r Strategaeth.

Roedd disgwyl i Fenthg Newydd yn y cyfnod rhwng 2026/27 a 2030/31 fod yn £261.098m ar gyfer Gwariant Cyfalaf newydd a £45m ychwanegol o fenthg i gymryd lle benthyciadau a oedd yn aeddfedu ac roedd yn adlewyrchu gallu lleihaol y Cyngor i fenthg yn fewnol dros y cyfnod.

Roedd gwariant cyfalaf, wrth gael ei ariannu gan ddyled hirdymor, yn mynd i ddwy elfen gost, llog ar y prif swm a fenthycwyd ac ad-dalu'r prif swm a fenthycwyd. Gelwir yr adnoddau yr oedd yn rhaid i'r Cyngor eu rhoi o'r neilltu ym mhob blwyddyn i ad-dalu'r prif swm a fenthycwyd yn Ddarpariaeth Refeniw Ofynnol (DRO) a nodwyd polisi cyfrifo'r Cyngor yn yr adroddiad.

Dyma oedd y Strategaeth Rheoli Trysorlys ddrafft, roedd ymgynghoriad cyllideb ar Gynigion y Rhaglen Gyfalaf yn cael ei gynnal ar hyn o bryd ac felly byddai unrhyw adolygiad i'r rhaglen yn deillio o'r ymgynghoriad yn golygu bod angen cyflwyno newidiadau i'r Strategaeth Rheoli Trysorlys derfynol a oedd i'w chyflwyno i'r Cabinet ar 26 Chwefror 2026.

Cyfeiriodd y Cynghorydd E. Goodjohn at y polisi DRO a oedd wedi bod yn ddiweddar ac eisiau cadarnhau bod yr ased yn cael ei adolygu. Yn ail, gofynnodd y Cynghorydd Goodjohn am gadarnhad bod y Strategaeth yn unol â'r adolygiad o gronfeydd wrth gefn a gynhaliwyd gan y Swyddog Adran 106 ac roedd hynny'n rhan o'r broses gynllunio cyllideb. Mewn ymateb, cynghorodd y Rheolwr Gweithredol – Cyfrifeg fod y Cyngor yn bwriadu codi tâl ar yr DRO ar gyfer 2025/26 ar sail oes asedau 43 mlynedd. O ran yr amcanestyniadau wrth gefn a oedd yn sail i ragdybiaethau ynghylch benthg, roedd rhywfaint o ddarpariaeth ar gyfer llithro ar y rhaglen gyfalaf, gyda dileu'r addasiadau hynny wrth osod pethau fel y terfyn awdurdodedig a'r ffin weithredol.

Ar ôl ystyried yr adroddiad, y Pwyllgor

PENDERFYNWYD –

- (1) Y dylid adroddiad interim Rheoli'r Trysorlys ar gyfer y cyfnod 1af Ebrill i 31ain Rhagfyr 2025 yn cael ei nodi.
- (2) Y dylid y polisi ar gyfer gwneud Darpariaeth Refeniw Isafswm yn 2026/27 yn cael ei nodi.
- (3) Y dylid y Strategaeth Rheoli a Buddsoddi Trysorlys arfaethedig ar gyfer 2026/27 gan gynnwys y penderfyniadau penodol (a nodir yn Atodiad 2 i'r adroddiad) yn cael ei nodi.
- (4) Y dylid y Dangosyddion Darbodus a nodir yn Atodiadau 1 a 2 i'r adroddiad yn cael eu nodi.

Rheswm dros y penderfyniadau

(1-4) Gan ystyried cynnwys yr adroddiad a'r trafodaethau yn y cyfarfod.

675 RISG GORFFORAETHOL: DIWEDDARIAD CHWARTER 3 (CAC) –

Rhoddodd yr adroddiad drosolwg i'r Aelodau o'r Gofrestr Risg Gorfforaethol ar gyfer Chwarter 3 (1 Gorffennaf - 31 Rhagfyr, 2025). Roedd yr adroddiad hefyd yn adlewyrchu ystyriaeth y Tîm Arweinyddiaeth Strategol (TAS) o'r argymhellion a wnaed gan y Pwyllgor hwn yn dilyn cyfnod Chwarter 2 2025/26 yn ymwneud â risgiau yn y Gofrestr Risgiau Corfforaethol.

Roedd gan y Gofrestr Risgiau Corfforaethol gyfanswm o ddeuddeg risg wedi'u nodi. Roedd gan un risg sgôr uchel iawn, chwe risg wedi'u sgorio'n uchel, dau risg wedi'u sgorio canolig / uchel, a thri risg wedi'u sgorio canolig ar y Gofrestr.

Cynigiwyd risg corfforaethol Diffygion Cyllideb Ysgolion (CR13) newydd i'w gynnwys ar y Gofrestr Risgiau Gorfforaethol ac roedd sgôr risg o 12 (Uchel) wedi'i briodoli.

Rhoddodd y Cyfarwyddwr Lleuedd ddiweddariad ar risg y Prosiect Adfywio Mawr.

Ar gyfer prosiect adfywio gwerth £20 miliwn Y Barri - Creu Tonnau, a ariannwyd yn wreiddiol gan Lywodraeth y DU yn 2023 ac a ailgadarnhawyd yn 2024, roedd y cynnydd allweddol yn cynnwys caffael tir o'r Mole yn Nociau'r Barri. Roedd pris prynu llawn bellach wedi'i gytuno gyda CPP (Cymdeithas Porthladdoedd Prydain) a bydd CPP yn cadw'r cyfrifoldeb am gynnal wal y doc a'r wal gynnal. Yn ddiweddar, mae CPPP wedi penderfynu bod angen Gorchymyn Adolygu'r Harbwr (yn groes i ragdybiaethau cynharach), y mae'n rhaid ei gyflwyno i Lywodraeth Cymru, a fydd yn penderfynu. Byddai hynny'n rhedeg ochr yn ochr â'r cais cynllunio ac nid yn achosi oedi ychwanegol.

O ran adeilad Swyddfa'r Dociau, cynghorodd y Cyfarwyddwr Lleuedd fod hynny'n mynd rhagddo'n dda, gyda dau bartner posibl yn y cam olaf o ddethol. Roedd disgwyl i weithredwr a ffefrir gael ei benodi o fewn y mis nesaf.

Cyfeiriodd y Cyfarwyddwr at gostau cynyddol a bylchau ariannu, gan nodi bod costau adeiladu cynyddol (ers dyfarnu cyllid gyntaf yn 2023) wedi creu bwch cyllido sy'n effeithio ar y parc arfaethedig, seilwaith/mynediad ffyrdd i'r Mole ac adeilad Ocean Water Sports Trust. Disgrifiwyd bylchau cyllido o'r fath fel arferol ar gyfer cynlluniau adfywio mawr, hirdymor. Roedd y Cyngor yn gweithio i fynd i'r afael â hyn drwy; beirianneg gwerth, gwneud y mwyaf o werth tai yn y dyfodol yn y cynllun ehangach ac archwilio grantiau ychwanegol.

Gofynnodd y Cynghorydd M. Hooper am eglurhad pellach o'r bylchau cyllido a'r cynlluniau ar gyfer y Marina. O ran bylchau ariannu, cynghorodd y Cyfarwyddwr Lleuedd fod partner y Cyngor, Lovell wedi comisiynu gwaith ymchwilio daear ychwanegol, mwy helaeth ar y Mole. Roedd y gwaith sylfaen newydd hynny wedi'i gwblhau, ac roedd y canlyniadau'n cael eu hasesu. Nes i'r asesiad hwnnw gael ei gwblhau, nid oedd yr union oblygiadau a'r effeithiau cost yn hysbys. O ran argyfyngau ac effeithiau posibl ar gostau, ychwanegwyd argyfwng ychwanegol, uwchlaw'r £1.2m gwreiddiol. Byddai p'un a fyddai'r angen ychwanegol hwnnw'n llawn neu'n rhannol, yn dod yn gliriach dros y mis nesaf, unwaith y byddai Lovell wedi darparu ei adroddiad asesu. Roedd y bwch cyllido amcangyfrifedig rhwng £2

miliwn a £4 miliwn, yn dibynnu ar yr hyn a ddatgelodd yr adroddiad cyflwr daear. Roedd y Cyngor yn archwilio opsiynau posibl i gwrdd ag unrhyw ddiffyg, gan gynnwys ffynonellau cyllido amgen fel y Gronfa Twf Lleol sydd ar ddod.

Mewn perthynas â'r Marina yn y Barri, nid oedd y prosiect hwnnw'n mynd rhagddo mwyach gan fod CPP wedi tynnu'n ôl. Bwriadwyd y Marina yn wreiddiol i fod yn elfen allweddol o'r cynllun adfywio. Ar ôl i CPP dynnu'n ôl, byddai cais cynllunio diwygiedig yn cael ei gyflwyno cyn bo hir i dynnu'r Marina o'r cynllun ac i adlewyrchu'r weledigaeth wedi'i ddiweddarau a'r defnydd o dir/dŵr. Roedd disgwyl i'r cais cynllunio diwygiedig gael ei gwblhau o fewn y mis nesaf, a byddai ymgynghoriad cyhoeddus newydd wedyn yn dilyn. Ychwanegodd y Cyfarwyddwr Lleuedd y byddai'r doc yn parhau i gael ei ddefnyddio ar gyfer gweithgareddau dŵr trwy gyfleusterau Ocean Water Sports Trust a oedd yn cynnwys adeilad newydd a rennir gyda'r coleg, gan ganolbwyntio ar ehangu cyfleoedd ar gyfer dŵr-addysg, hyfforddiant a hamdden seiliedig ar sail.

Wrth ofyn iddo wneud sylwadau pellach, awgrymodd y Cynghorydd Hooper y dylid darparu adroddiad pellach a mwy manwl ar y prosiect i'r Pwyllgor. Cytunwyd wedyn i'r adroddiad ganolbwyntio ar feysydd risg a llywodraethu gan gynnwys costau, prosesau a rhai o'r ffactorau anhysbys.

Dywedodd y Cynghorydd E. Goodjohn y byddai'n ddefnyddiol darparu gwybodaeth ychwanegol i'r Pwyllgor ynglŷn â gwaith y Grŵp Gorchwyl a Gorffen a wnaed gan y Pwyllgor Craffu Dechrau'n Dda ynghylch Anghenion Dysgu Ychwanegol (ADY) a hefyd mewn perthynas â'r risg Tai a Digartrefedd y rhagwelir y byddai'n cynyddu oherwydd deddfwriaeth ddigartrefedd ddrafft newydd Cymru. Cynghorodd y Cyfarwyddwr Adnoddau Corfforaethol, unwaith y byddai'r argymhellion Adolygiad Gorchwyl a Gorffen wedi'u gwneud yn ffurfiol ac yn bwysig ymateb iddynt, y byddai'r camau hynny'n cael eu hadlewyrchu yn y ddogfen Risg Gorfforaethol. Mewn perthynas â digartrefedd, dywedodd y Cyfarwyddwr fod pwysau cost wedi'i nodi fel rhan o fuddsoddiad mewn gwasanaethau ataliol a oedd yn rhan o gynigion cyllideb y Cyngor. Byddai hynny'n cael ei gwblhau dros yr wythnosau nesaf. Cytunodd y Cyfarwyddwr y byddai mwy o fanylion yn yr adran uchafbwyntiau ynghylch y risg tai a digartrefedd yn yr adroddiad risg digartrefedd nesaf.

PENDERFYNWYD –

- (1) Y dylid ystyriaeth yr Uwch Dîm Arweinyddiaeth o'r ymatebion i sylwadau'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ar gyfer Chwarter 2 (Atodiad A i'r adroddiad) yn cael ei nodi.
- (2) Y dylid sefyllfa risgiau corfforaethol Chwarter 3 (1 Gorffennaf – 31 Rhagfyr, 2025) a amlinellir yn yr adroddiad Crynodeb Risg (Atodiad B i'r adroddiad) a'r cynnig ar gyfer risg newydd (Diffyg Cyllideb Ysgolion) i'w chynnwys ar y Gofrestr Risg Gorfforaethol (Templed Risg wedi'i Gwblhau Atodiad C i'r adroddiad) yn cael ei nodi.
- (3) Y dylid y sylwadau / argymhellion (4) a (5) yn cael eu cyfeirio at y Cabinet i'w hystyried fel rhan o'u cyfarfod ar yr adroddiad.

(4) Y dylid adroddiad ar yr agweddau risg a llywodraethu ynghylch y cynlluniau adfywio yn cael ei ddarparu i'r Pwyllgor yn ei gyfarfod ym mis Mehefin.

(5) Y dylid gwybodaeth ychwanegol yn cael ei darparu ynghylch gwaith y Grŵp Gorchwyl a Gorffen a wnaed gan y Pwyllgor Craffu Dechrau'n Dda ynghylch Anghenion Dysgu Ychwanegol (ADY) ac ynghylch y pwyntiau a godwyd yn y cyfarfod ynghylch digartrefedd fel rhan o adrodd yn y dyfodol.

Rhesymau dros benderfyniadau

(1-3) Gan ystyried cynnwys yr adroddiad a'r trafodaethau yn y cyfarfod.

(4-5) Sicrhau bod y Pwyllgor yn cael rhagor o wybodaeth am y meysydd allweddol hyn o ddiddordeb, llywodraethu a risg drwy adrodd yn y dyfodol ar y materion hyn.

676 CYNNYDD CHWARTER 3 2025/26 YN ERBYN ARGYMHELLION RHEOLEIDDIO ALLANOL (CAC) –

Amlinellodd yr adroddiad (a Thraciwr Insight y Bwrdd Mewnwelediad Strategol (BMS)) a atodwyd i'r adroddiad gynnydd y Cyngor hyd yma (Rhagfyr 2025) yn erbyn ei holl argymhellion rheoleiddiol allanol presennol.

Yn Chwarter 3 2025/26, ar y pryd roedd 28 o gamau gweithredu ar y gweill yn y Traciwr Mewnwelediad. Roedd cynnydd cadarnhaol wedi'i wneud wrth ymateb i feysydd gwella rheoleiddiol y Cyngor gyda 86% o'r camau gweithredu (24) â statws perfformiad (COG) gwyrdd a 14% (4) â statws Oren.

O'r 24 o gamau gweithredu yn ymwneud ag argymhellion rheoleiddiol lleol, roedd 20 â statws Gwyrdd (COG), ac roedd 4 â statws Oren. Nid oedd unrhyw gamau rheoleiddio lleol wedi'u priodoli statws perfformiad Coch. Priodolodd y 4 gweithred statws perfformiad Amber sy'n gysylltiedig â'r 'Adolygiad o Safon Ansawdd Tai Cymru gan gynnwys tenantiaid tai y Cyngor.', 'Adolygiad o'r Strategaeth Ddigidol' ac 'Adolygiad Estyn – Adolygiad o Bartneriaeth Caerdydd a'r Fro Dysgu Oedolion yn y Gymuned'.

Roedd 4 cam gweithredu ar y gweill yn Nhraciwr Mewnwelediad y BMS yn ymwneud ag argymhellion rheoleiddiol cenedlaethol ac o'r rheiny roedd pob un o'r 4 â statws Gwyrdd.

Yn dilyn ystyriaeth gan y Tîm Arweinyddiaeth Strategol, roedd sefyllfa Chwarter 3 2025/26 Traciwr Insight Rheoleiddiol y BMS bellach yn cael ei hadrodd i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ac wedi hynny, y Cabinet ar gyfer goruchwyliaeth derfynol. Byddai'r Bwrdd Mewnwelediad Strategol yn ymateb i unrhyw sylwadau ac argymhellion gan y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio a'r Cabinet ar ôl iddynt ystyried cynnydd Ch3.

Yn unol â'i gylch gwaith, gofynnwyd i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio adolygu cynnydd y Cyngor hyd yma wrth fynd i'r afael â'r argymhellion a wnaed gan y rheoleiddwyr allanol fel yr amlinellir yn Nhraciwr Insight y BMS ar gyfer Chwarter 3

2025/26 (Atodiad 1 yr adroddiad) gan gynnwys dileu camau gweithredu wedi'u cwblhau, gyda'u barn yn cael ei chyfeirio at y Cabinet i'w hystyried.

Ar ôl ystyried yr adroddiad, fe'i

PENDERFYNWYD –

(1) Y dylid cynnydd y Cyngor hyd yma wrth fynd i'r afael ag argymhellion presennol a wnaed gan reoleiddwyr allanol y Cyngor fel yr amlinellir yn y Traciwr Mewnwelediad Bwrdd Mewnwelediad Strategol atodedig ar gyfer y cyfnod Ch3 2025/26 yn cael ei nodi.

(2) Y dylid tynnu camau gweithredu wedi'u cwblhau o'r Traciwr Mewnwelediad Bwrdd Mewnwelediad Strategol yn cael ei gymeradwyo a'i gyfeirio at y Cabinet i'w hystyried.

Rhesymau dros benderfyniadau

(1) Gan ystyried cynnwys yr adroddiad a'r trafodaethau yn y cyfarfod.

(2) Sicrhau bod Traciwr Mewnwelediad Bwrdd Mewnwelediad Strategol y Cyngor yn adlewyrchu safbwynt diweddaraf y Cyngor ar ei argymhellion rheoleiddio.

677 DIWEDDARIAD RHAGLEN WAITH ARCHWILIO CANOL BLWYDDYN CYMRU 2025/26 - CYNGOR BRO MORGANWG (CAC) –

Roedd Atodiad A i'r adroddiad yn amlinellu'r cynnydd canol blwyddyn ar raglen waith ac amserlen Archwilio Cymru fel y'i haliniwyd â Chynllun Archwilio Blynyddol Bro Morganwg 2025.

Gofynnwyd i Aelodau'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio adolygu a nodi cynnydd canol blwyddyn Rhaglen Waith Archwilio Bro Morganwg ac, ar ôl iddynt ei ystyried, cyfeirio'r adroddiad at y Cabinet i'w oruchwyllo.

Y Pwyllgor

PENDERFYNWYD –

(1) Y dylid cynnwys yr adroddiad yn cael ei nodi.

(2) Y dylid yr adroddiad yn cael ei gyfeirio at y Cabinet i'w oruchwyllo.

Rhesymau dros y penderfyniadau

(1) Gan ystyried cynnwys yr adroddiad a'r trafodaethau yn y cyfarfod.

(2) Er mwyn galluogi'r Cabinet i oruchwyllo'r rhaglen archwilio.

678 OLRHAIN PENDERFYNIADAU A CHAMAU GWEITHREDU'R PWYLLGOR LLYWODRAETHU AC ARCHWILIO (PGAMR) –

Roedd cofnod Orlhain Penderfyniadau wedi'i lunio i gynorthwyo'r Pwyllgor i olrhain y penderfyniadau a wnaed a'r camau gweithredu a ofynnwyd amdanynt wrth arfer ei swyddogaethau.

Roedd cofnod o'r penderfyniadau / penderfyniadau ffurfiol heb eu gweithredu a wnaed gan y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio yn ystod Blwyddyn Ddinesig 2024/25 ynghlwm yn Atodiad A i'r adroddiad.

Roedd Atodiad B i'r adroddiad yn gofnod o'r penderfyniadau / penderfyniadau heb eu gweithredu ar gyfer y Flwyddyn Ddinesig gyfredol ac roedd hefyd yn cynnwys camau gweithredu anffurfiol a godwyd gan Aelodau'r Pwyllgor yn ystod cyfarfodydd.

Argymhellwyd i'r Pwyllgor nodi cynnwys Atodiadau A a B a gwneud sylwadau, yn ôl yr angen.

Argymhellwyd y dylid rhoi gwybod i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio yn rheolaidd am yr holl benderfyniadau a/neu benderfyniadau a chamau gweithredu sydd heb eu cymryd.

Ar ôl ystyried yr adroddiad, y Pwyllgor

PENDERFYNWYD – Y dylid nodi cynnwys yr adroddiad.

Rheswm dros y penderfyniad

Gan ystyried cynnwys yr adroddiad a'r trafodaethau yn y cyfarfod.

679 CYNNYDD YN ERBYN CYNLLUN ARCHWILIO MEWNOL SY'N SEILIEDIG AR RISG (PGAMR) –

Rhoddodd yr adroddiad ddatganiad safbwynt i aelodau'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ar y cynnydd a wnaed yn erbyn y gwaith archwilio a gynhwyswyd ac a gymeradwywyd o fewn y Cynllun Archwilio Mewnol yn Seiliedig ar Risg 2025-26 ar 31 Rhagfyr, 2025.

Dangosodd y wybodaeth a ddarparwyd fod 46% o'r cynllun archwilio (27 o adolygiadau archwilio wedi'u cynllunio) wedi'u cwblhau ar 31 Rhagfyr, 2025 yn erbyn targed mewnol o 50%.

Roedd barn archwilio, yn seiliedig ar yr asesiad o gryfderau a gwendidau'r meysydd a archwiliwyd trwy brofi effeithiolrwydd yr amgylchedd rheoli mewnol, wedi'i rhoi i'r 27 o archwiliadau a gwblhawyd fel a ganlyn: 9 Sicrwydd Sylweddol, 16 Sicrwydd Rhesymol a 2 Sicrwydd Cyfyngedig.

O fewn Cynllun 2025-26 roedd 11 o archwiliadau na chynhaliwyd na chwblhawyd yn 2024-25. Ar 31 Rhagfyr, 2025, roedd 9 o'r archwiliadau hyn wedi'u cwblhau ac roedd 2 archwiliad ar y gweill.

Hyd yn hyn, gwnaed cyfanswm o 134 o argymhellion (5 blaenoriaeth uchel, 52 blaenoriaeth ganolig a 77 blaenoriaeth isel) i wella'r amgylchedd rheoli. Roedd y cynnydd a wnaed wrth weithredu'r argymhellion blaenoriaeth uchel a chanolig yn cael ei fonitro'n rheolaidd gan y tîm Archwilio ac yn cael ei adrodd i'r Pwyllgor.

Eglurhawyd bod archwilio mewnol wedi cynnal dau adolygiad ar wahân ar gyfarfodydd hybrid, a byddai Archwilio Cymru yn fuan yn dechrau eu hadolygiad eu hunain i drefniadau Craffu. Roedd hynny i sicrhau nad oedd unrhyw ddyblygu gwaith.

Byddai gwaith i ystyried hunanasesiad yn erbyn y safon newydd yn cael ei wneud yn ystod chwarter 4.

Wedi hynny, fe'i

PENDERFYNWYD – Y dylid nodi cynnwys yr adroddiad a'r cynnydd a wnaed yn erbyn Cynllun Archwilio Mewnol sy'n Seiliedig ar Risg 2025-26.

Rheswm dros y penderfyniad

Gan ystyried cynnwys yr adroddiad a'r trafodaethau yn y cyfarfod.

680 MONITRO ARGYMHELLION (PGAMR) –

Rhoddodd yr adroddiad ddatganiad safbwynt i aelodau'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ar argymhellion archwilio mewnol a nododd y rhai a oedd wedi'u gweithredu a'r rhai nad oeddent wedi'u gweithredu ar 31 Rhagfyr, 2025. Roedd y datganiad safbwynt yn Atodiad A i'r adroddiad.

Gwnaed argymhelliad archwilio i wella gwendid a nodwyd mewn rheolaeth i liniaru'r risg a nodwyd, felly nes bod yr argymhelliad wedi'i weithredu, parhaodd y risg.

Hyd yn hyn, gwnaed 57 o argymhellion (5 blaenoriaeth uchel a 52 blaenoriaeth ganolig) yn dilyn cwblhau archwiliadau o gynllun blynyddol eleni. Cytunwyd ar bob un, gweithredwyd 29 ac roedd gan y 28 argymhelliad sy'n weddill (2 flaenoriaeth uchel a 26 blaenoriaeth ganolig) ddyddiadau targed yn y dyfodol.

Roedd 1 argymhelliad blaenoriaeth ganolig hwyr, a wnaed yn archwiliad Llyfrgelloedd ac Offer Digidol 2024/25. Manylwyd ar hyn yn Atodiad B i'r adroddiad.

Roedd 19 o argymhellion wedi'u gwneud, mewn blynyddoedd ariannol blaenorol, a oedd â dyddiadau gweithredu yn y dyfodol o hyd. Hyd nes y byddai'r rhain wedi'u gweithredu, yna roedd risgiau a nodwyd yn parhau. Manylwyd ar fanylion yr 1 argymhelliad blaenoriaeth uchel ac 1 argymhelliad blaenoriaeth ganolig a wnaed yn

archwiliadau 2023-24 a'r 3 argymhelliad blaenoriaeth uchel a wnaed yn 2024/25 a oedd â dyddiadau targed yn y dyfodol o hyd yn Atodiad C i'r adroddiad.

Parhaodd y tîm Archwilio i fonitro'r 14 argymhelliad blaenoriaeth ganolig a wnaed yn ystod 2024-25, a oedd â dyddiad gweithredu yn y dyfodol o hyd, ynghyd â'r cynnydd a wnaed wrth weithredu'r argymhellion a wnaed yn ystod archwiliadau 2025-26.

Amlygwyd unrhyw oedi neu broblemau diangen i Dîm Arweinyddiaeth Strategol y Cyngor ac yn y pen draw i'r Pwyllgor hwn.

Sylwodd y Cyngorydd E. Goodjohn y dylid gofyn i'r swyddogion perthnasol ar gyfer argymhellion hwyr fynychu'r cyfarfod nesaf.

Ar ôl ystyried yr adroddiad, y Pwyllgor

PENDERFYNWYD –

(1) Y dylid cynnwys yr adroddiad a'r wybodaeth a ddarparwyd mewn perthynas â statws yr argymhellion blaenoriaeth uchel a chanolig a wnaed gan y Gwasanaeth Archwilio Mewnol Rhanbarthol yn cael eu nodi.

(2) Y dylid y Cadeirydd / Is-gadeirydd yn cysylltu â'r Gwasanaethau Archwilio Mewnol a'r Gwasanaethau Democraataidd ynghylch unrhyw argymhellion sydd wedi'u gorffen yn sylweddol hwyr ac, os oes angen, yn ystyried galw unrhyw swyddogion cyfrifol o'r Cyngor i fynd i'r afael â'r rhain yng nghyfarfod nesaf y Pwyllgor ym mis Mehefin.

Rhesymau dros y penderfyniadau

(1) Gan ystyried cynnwys yr adroddiad a'r trafodaethau yn y cyfarfod.

(2) Er mwyn mynd i'r afael ag unrhyw argymhellion sydd wedi'u gorffen yn sylweddol ac sydd heb eu gweithredu.

681 RHAGLEN WAITH YMLAEN 2025/26 A DRAFFT 2026/27 (PGAMR) –

Roedd gan y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio nifer o swyddogaethau a chyfrifoldebau craidd o fewn ei gylch gwaith. Derbyniodd adroddiadau a chyflwyniadau drwy gydol y flwyddyn i'w alluogi i gyflawni'r swyddogaethau a'r cyfrifoldebau craidd hynny'n effeithiol ac i roi hyder iddo yn llywodraethu ariannol yr Awdurdod.

Er mwyn galluogi'r Pwyllgor i roi'r sicrwydd hwn ac i sicrhau ei fod yn cwmpasu ei ystod o gyfrifoldebau, cyflwynwyd Rhaglen Waith Ymlaen ym mhob cyfarfod, yn nodi'r adroddiadau i'w cyflwyno mewn cyfarfodydd yn y dyfodol, i'w cymeradwyo neu eu diwygio, yn ôl yr angen.

Atodwyd y Rhaglen Waith Ymlaen wedi'i diweddarau ar gyfer 2025/26 yn Atodiad A i'r adroddiad a chynhwyswyd amserlen ddrafft ar gyfer 2026/27 yn Atodiad B i'r adroddiad.

PENDERFYNWYD –

(1) Y dylid yr amserlen eitemau ar gyfer y cyfarfod nesaf (ym mis Mehefin 2026 yn dilyn canslo / aildrefnu cyfarfod mis Ebrill), gydag unrhyw newidiadau priodol / perthnasol a wnaed, yn cael eu cymeradwyo.

(2) Y dylid y Rhaglen Waith Flaenrol ddrafft ar gyfer 2026/27 yn cael ei nodi.

Rhesymau dros y penderfyniadau

(1) Cadarnhau presenoldeb a gofynion gwybodaeth.

(2) Sicrhau bod y Pwyllgor yn ymwybodol o'r rhaglen waith arfaethedig.